

EHS zaak voor provincie en grondbezitters

De verkiezingen voor de Provinciale Staten zijn voor natuurliefhebber, wandelaar, mountain biker of ruiter van groot belang. Bij de bezuinigingen in het natuurbeleid, opgelegd door Den Haag houden de provincies voortaan de sleutel in handen. Het Akkoord van Utrecht van 7 februari 2011, waarin de provincie Utrecht afspraken maakt met alle grondbezitters in landelijk gebied, getuigt hiervan.

Rijk versus provincie

Het wegzetten van natuurbeheer als 'linkse hobby' komt niet overeen met de werkelijkheid. Particuliere grondbezitters, zoals boeren en grootgrondbezitters stemmen vanoudsher CDA of VVD. Dit belet hen niet nu gezamenlijk met de provincies ten strijde te trekken tegen de botte bijl van hun VVD/CDA-kabinet. Met kortetermijndenken en snel politiek scoren boekt dit kabinet de bezuinigingen op kunst en natuur volgens hen te gemakkelijk in op de rijksbegroting.

Zo verordineert de staatssecretaris van ELI (Economische Zaken, Landbouw en Innovatie) Henk Bleker een herijking – eufemisme voor een bezuiniging van totaal 40 procent - van het natuurbeleid. Hij doet dat zonder visie en met de hand op de knip. Zo schrappt hij 25 procent op het realiseren van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) - de Europese verplichting uit de Habitat-richtlijn (1992) om "robuuste verbindingzones tussen diverse natuurgebieden aan te leggen". Daar komt nog eens bovenop de vijftien procent minder subsidie voor natuurbeheer binnen de al bestaande EHS. Natuurbeheer buiten de EHS kan überhaupt niet meer op subsidie rekenen.

EHS onder druk

Deze Haagse oekaze heeft grote gevolgen voor het beheer van bestaande natuur, voor het aanleggen van nieuwe natuur en voor het aankopen van 'parels' van natuur- en cultuurhistorische waarde. Daarnaast moet Staatsbosbeheer 15.000 hectare buiten de EHS verkopen om vanaf 2013 de staatskas met 100 miljoen euro te spekken.

De maatregelen rondom de EHS en haar groene corridors tussen natuurgebieden om zo de biodiversiteit te bewaren, treffen de institutionele grondbezitters als Natuurmonumenten en provinciale landschappen – van het Groninger tot het met het Limburgs Landschap - het zwaarst. Deze terreinbeheerders zijn in hun taak afhankelijk van donaties van hun leden en van overheidssubsidies; beide posten lopen in de huidige crisis hard achteruit.

Particulier grondbezit

Leden van Federatie Particulier Grondbezit (FPG) zien wel degelijk mogelijkheden de EHS door boeren en particulieren en voor met minder geld, te realiseren. "Misschien zijn we de laatste jaren wat doorgeschoten met te hobbyistisch of academisch getinte strengheid in het natuurbeheer. Reeën, padden of salamanders vinden hun weg wel", constateert mr. Jack Patijn

(PvdA), oud-burgemeester van Naarden en nu voorzitter van Utrechts Particulier Grondbezit (UPG). “Meer ruimte voor particuliere exploitatie met respect voor de natuur, geeft ons weer meer ruimte tot maatschappelijk ondernemen.”

Akkoord van Utrecht

Dit nieuwe pragmatisme onder leiding van de provincie zie je terug in het Akkoord van Utrecht. De Provinciale Staten maken hierin met hun partners UPG, Natuurmonumenten, Utrechts Landschap, Staatbosbeheer, LTO, Agrarische Natuurverenigingen, Landschap Erfgoed Utrecht, Gebiedscommissies en Natuur en Milieu Utrecht, een sprong naar voren. Met het Akkoord van Utrecht doen zij de rijksoverheid een aanbod voor het voltooiën van de EHS. Hoewel de plannen meer kosten dan de staatssecretaris heeft aangegeven, doen zij als belanghebbenden in het veld een aanbod dat de staatssecretaris niet kan afwijzen. PS Utrecht zeggen in het akkoord toe hun best te doen geld te vinden voor de meerkosten voor het realiseren van 90 procent van de EHS binnen haar grenzen.

Maatschappelijk ondernemen

Maatschappelijk ondernemen door een particulier grondbezitter betekent: zijn landgoed meer bedrijfsmatig te exploiteren en bereid te zijn het open te stellen voor het publiek. “Het beheren van een bos of van groen landschap”, rekent Patijn voor, “geeft in de meeste gevallen jaarlijks een rendement van 0 tot 1 procent. Tot voor kort verwierf de landgoedeigenaar inkomsten door agrarische grond te verpachten, maar deze inkomsten lopen terug. Grondbezitters die vaak het land door overerving hebben verworven en het aan hun kinderen willen doorgeven, moeten dus nieuwe inkomsten zoeken. Geef ons dus de ruimte; wij zien kansen.”

Zo kan een grondbezitter bijvoorbeeld een ruiterspad of mountain bike-route aanleggen. Tegen betaling bij de manege of als lid van plaatselijke mountainbike-vereniging kan je er dan gebruik van maken. Maar het kan ook gaan om een boer, die stopt met boeren en een kinder- of zorgboerderij begint. Hij kan dan met zijn gezin op de boerderij blijven wonen.

Fiscale faciliteiten

Wat grootschaliger exploiteren is bijvoorbeeld een verlaten boerenerf ontwikkelen tot een zogenaamd “nieuw landgoed”, waarbij de eigenaar kan profiteren van de fiscale faciliteiten van de Natuurschoonwet. Naast afbraak van de ontsierende, agrarische bedrijfsstallen kunnen dan enkele kavels worden uitgegeven voor het bouwen van nieuwe burgerwoningen, die niet detoneren in het landschap.

Bij een landgoed gaat het om minstens vijf hectare natuurterrein, 25 jaar erfpacht en verschillende fiscale faciliteiten in ruil voor zwaarwegende verplichtingen in natuurbeheer of -versterking. “In deze tijd dat subsidies vervallen, wordt de minister van Financiën misschien wel belangrijker voor het natuurbeheer”, voorspelt de voorzitter van UPG.